

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
БАГАТОПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**PROBLEMS AND PROSPECTS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT OF
MULTIDISCIPLINARY INSTITUTIONS OF OUT-OF-SCHOOL
EDUCATION**

Мосякова І.Ю., кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, докторант кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, mosyakova@ukr.net

За останні часи в закладах позашкільної освіти відбулися зміни, адже представники адміністрації багато дізналися про те, як освітній менеджмент може вплинути на процес розвитку талановитих особистостей. Цьому сприяє входження нашої країни до суспільства освіти, причетність до освітніх рухів, що відкривають нові знання про освітній менеджмент як у країнах Європейського Союзу, так і всього світу. Така дослідниця, як В. Шаркунова, визначила, що в Україні існує необхідність виходу на міжнародні стандарти освітнього менеджменту. Саме це, за її думкою, зможе інтегрувати українське суспільство до Європейської співдружності. Вчена обстоювала думку про те, що загалом існує багато різних різноманітних концепцій, які розкривають процеси управління у закладах освіти, і для розвитку нашої країни слід розробити теоретичні засади освітнього менеджменту у відповідності із світовими стандартами [8]. Вченою звернено увагу та такі тенденції освітнього менеджменту, як комп'ютеризація і технологізація, психологізація і гуманізація, звернено увагу на те, що на самий характер управління значний вплив мають ідеї, виголошені іноземними менеджерами [8]. Також вченою виділено основні чотири школи «управлінської думки», які на сьогодні слід пізнавати та застосовувати у реальній управлінській роботі. Так, до першої школи вчена відносить нову школу наукового управління, найяскравішими представниками якої є Р. А. Кофф, Л. Берталанфі та Р. Люс. Другою школою вчена називає класичну школу із її представниками Ф.Тейлором, А.Файолем, Г.Фордом, Л.Урвіком. До третьої школи автор відносить біохевіористичну школу, представники якої є Р. Блейк, Є. Майо, а до четвертої школи – кількісну школу із такими представниками, як Л. Клейн, Д. Форрестер. Вчена зважає й на здобутки українських вчених, які опікувалися розвитком теорії і практики управління, але при цьому вказує на те, що освітній менеджмент у нашій країні довгі роки був пристосований до адміністративно-командної системи. Цю систему В. Шаркунова характеризує як механізовану, бюрократизовану, не раціональну тощо. Ще один важливий момент, на якому наголошує дослідниця – низький рівень готовності до управління у керівників закладів освіти, і звідси очевидно, що це значно знижує якість процесу управління. Зважаючи на ці думки, роздуми таких вчених, як І. Бушман [2], В. Докучаєвої [5], Н. Савчук [7] та ін., ми також вважаємо, що сучасним керівникам багатопрофільних закладів позашкільної

освіти, окрім педагогічної освіти, необхідні знання і уміння у різних галузях, а саме: соціальна філософія, право, психологія, економіка, соціологія освітній менеджмент і маркетинг тощо.

Розв'язок проблеми освітнього менеджменту багатoproфільного закладу позашкільної освіти виявляється надзвичайно складним, якщо не враховувати нові знання у цих галузях. Підкреслимо напрацювання вчених, в яких наголошено на вирішенні цих питань. Так, у дисертаційному дослідженні Б. Братаніч, що присвячене маркетингу в освіті, йдеться про те, що освіта є вагомим чинником модернізації українського суспільства і її інноваційний розвиток, і, зокрема, питання входження до світового та європейського освітнього простору на сьогодні визначені як такі, що домінують над іншими. Автор доводить, що освітній маркетинг нашої країни зараз знаходиться на межі, яку розвинені європейські країни перейшли всередині минулого століття. Б. Братаніч зафіксував основні характеристики, що стримують розвиток освітньої галузі взагалі. Серед таких характеристик вчений називає нерозвиненість позиціонування національних освітніх послуг на міжнародному ринку, слабка орієнтація освіти нашої країни на існуючі європейські і світові стандарти, панування у суспільстві думки про освіту як затратну сферу, а не сферу інвестування, що знижує її конкурентоспроможність, і, відповідно, гальмує її розвиток тощо [1, с. 23-24].

Як пише А. Мазак, основними рисами в управлінні освітою є її відсутність реального механізму впливу громадянського суспільства на її розвиток, при тому, що заклади освіти знаходяться у підпорядкуванні «великої кількості міністерств, відомств», що не відповідає світовим тенденціям освітнього менеджменту. Така ситуація для керівників закладів освіти є дуже складною і «багатовекторне підпорядкування», вочевидь, заважає просувати політику сприяння «підвищенню ефективності управління» [6, с. 7]. Отже, ці та інші позиції, як на нашу думку, не дозволяють здійснювати реформи в освітньому менеджменті, не гарантують успіху у впровадженні інновацій, що потребує провадження відповідних змін тощо.

Орієнтація на світові і загальноєвропейські підходи у розбудові якості освіти є проголошеною у дослідженні В. Вікторова. Вчений визначає якість освіти національним пріоритетом і доводить необхідність усвідомлення всіма верствами нашого суспільства зовнішніх і внутрішніх чинників якості освіти. Якість освіти у Європі, як зазначає вчений, сприймається «як об'єкт суспільного єднання і консолідації різних національних освітніх систем» [3, с. 5]. Погоджуючись із цією думкою, вважаємо, що для багатoproфільних закладів позашкільної освіти є важливим орієнтація на європейські практики регулювання якості освіти, яка розвивається у статусі неформальної та додаткової освіти тощо.

У створенні теоретико-методичних засад управління інноваційною діяльністю у закладах освіти позитивну роль відіграє дослідження Л. Даниленко [4]. Вченою було констатовано, що у нашій країні здійснюється поступовий рух

від школознавства до менеджменту освіти, що збагачується новими управлінськими практиками, а самі керівники еволюціонують, набувають професійну освіту і відокремлюють управлінську діяльність від викладацької. Вчена зважає на необхідність суспільства в оновленні управління освіти, враховує недостатність як у теорії, так і у практиці розмаїття менеджменту інновацій в освіті тощо. При чому у роботі Л. Даниленко лежить переконання про те, що найбільш вагомими управлінськими інноваціями є сьогодні ті, що сприяють розвитку «громадсько-державного управління системою освіти регіону» [4, с. 14].

Відтак, все це ставить рамки для того, що саме слід розуміти під ефективністю освітнього менеджменту у закладах позашкільної освіти, якістю освітніх послуг тощо. Також потребують чітких відповідей і такі аспекти: яким чином можна досягти ефективності в управлінні розвитком талантів? Які зусилля слід докласти для того, щоб у багатопрофільних закладах позашкільної освіти гармонійно розвивалися всі існуючі профілі? Якими мають бути управлінські інновації у закладах позашкільної освіти? Як в нашій країні мають розгортатися процедури визнання освітніх послуг у багатопрофільних закладах позашкільної освіти на національному і на міжнародному рівні?

На наше переконання, досі існує брак даних для вивчення кращих практик освітнього менеджменту у закладах позашкільної освіти. У перспективі ми плануємо зібрати дані, що охоплювали б різні аспекти освітнього менеджменту багатопрофільних закладів позашкільної освіти. Таким чином, для подальшої роботи адміністрації багатопрофільних закладів позашкільної освіти у русі до сталого розвитку слід заохочувати проводити дослідження стосовно новітніх розробок, вивчати існуючі стратегії управління закладами позашкільної освіти як в Україні, так і у країнах Європейського союзу, розвивати здатності лідерів позашкільня до забезпечення перетворення нової інформації у реальні практичні заходи. Вдумливе управління розвитком талантів допоможе у багатопрофільних закладах позашкільної освіти ліквідувати прогалини у забезпеченні якості освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Братаніч Б. В. Маркетинг в освіті як предмет філософського аналізу : дис... д-ра філос. наук: 09.00.10 / Братаніч Борис Володимирович; Дніпропетровський національний ун-т. – Дніпропетровськ, 2006. – 418 арк.

2. Бушман І. О. Система освіти як засіб модернізації української культури: дис... канд. філос. наук: 09.00.10 / Бушман Ірина Олександрівна ; АПН України, Ін-т вищ. освіти. – Київ, 2005. – 225 арк.

3. Вікторов В. Г. Регулювання якості освіти як філософсько-освітня проблема: дис... д-ра філос. наук: 09.00.10 / Вікторов Віктор Григорович; Ін-т вищ. освіти АПН України. – Київ, 2006. – 380 арк.: табл.

4. Даниленко Л. І. Теоретико-методичні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Даниленко Лідія Іванівна ; АПН України, Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти. – Київ, 2005. – 478 арк.: табл.

5. Докучаєва В. В. Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем: дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Докучаєва Вікторія Вікторівна; Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 481 арк.

6. Мазак А. В. Управління освітньою галуззю в умовах становлення громадянського суспільства в Україні: регіональний аспект: дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Мазак Андрій Вальдемарович ; Національна академія держ. управління при Президентові України. – Київ, 2005. – 220 арк.

7. Савчук Н. С. Трансформації есхатологічного пізнавального підходу в освітньо-культурній сфері: дис... канд. філос. наук: 09.00.10 / Савчук Наталія Сергіївна ; АПН України, Ін-т вищ. освіти. – К., 2006. – 177 арк.

8. Шаркунова В. В. Соціальне управління та концепції педагогічного менеджменту в загальноосвітніх закладах: дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Шаркунова Вікторія Валентинівна ; Державна академія керівних кадрів освіти. – Київ, 1998. – 170 л.